

Bruk av dispensasjon etter §19-2 eller mindre endringer etter §12-14

Gaute Sletteland

seniorrådgiver v/planseksjonen

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

14. nov 2022

Min agenda her i dag!

Dispensasjoner

Reguleringsendring

Med plan skal landet bygges

Arealplanene er ment å være det viktigste styringsverktøyet for arealutviklingen.

Dette er også grunnen til at dispensasjonsadgangen er begrenset og det i enkelte tilfeller er eksplisitte plankrav.

«For gjennomføring av større bygge- og anleggstiltak og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, kreves det reguleringsplan»

(pbl. § 12-1 tredje ledd)

Hva er så dispensasjon og hvorfor åpner loven for det?

- En dispensasjon er et avvik, et unntak fra plan eller fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven.
- Det er et legitimt behov for dispensasjonsadgangen for å sikre en viss fleksibilitet, men det er klare skranker for anvendelsen.

Vilkår for å kunne gi dispensasjon

To vilkår, disse følger av pbl. § 19-2.

- For det første må ikke hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra eller hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale hensyn, bli vesentlig tilsidesatt dersom det innvilges dispensasjon (rettsanvendelsesskjønn)
- For det andre må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene (rettsanvendelsesskjønn)

Vilkår for å kunne gi dispensasjon (fortsettelse)

Dersom vilkårene for dispensasjon er oppfylt «kan» kommunen jf. pbl. § 19-2 gi dispensasjon (fritt skjønn).

Fritt skjønn betyr at resultatet overlates til forvaltningen. Et spillerom utover det strengt juridiske.

Der statlig organ er klageinstans for vedtak truffet av en kommune eller fylkeskommune, skal klageinstansen legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn, jf. fvl. § 34.

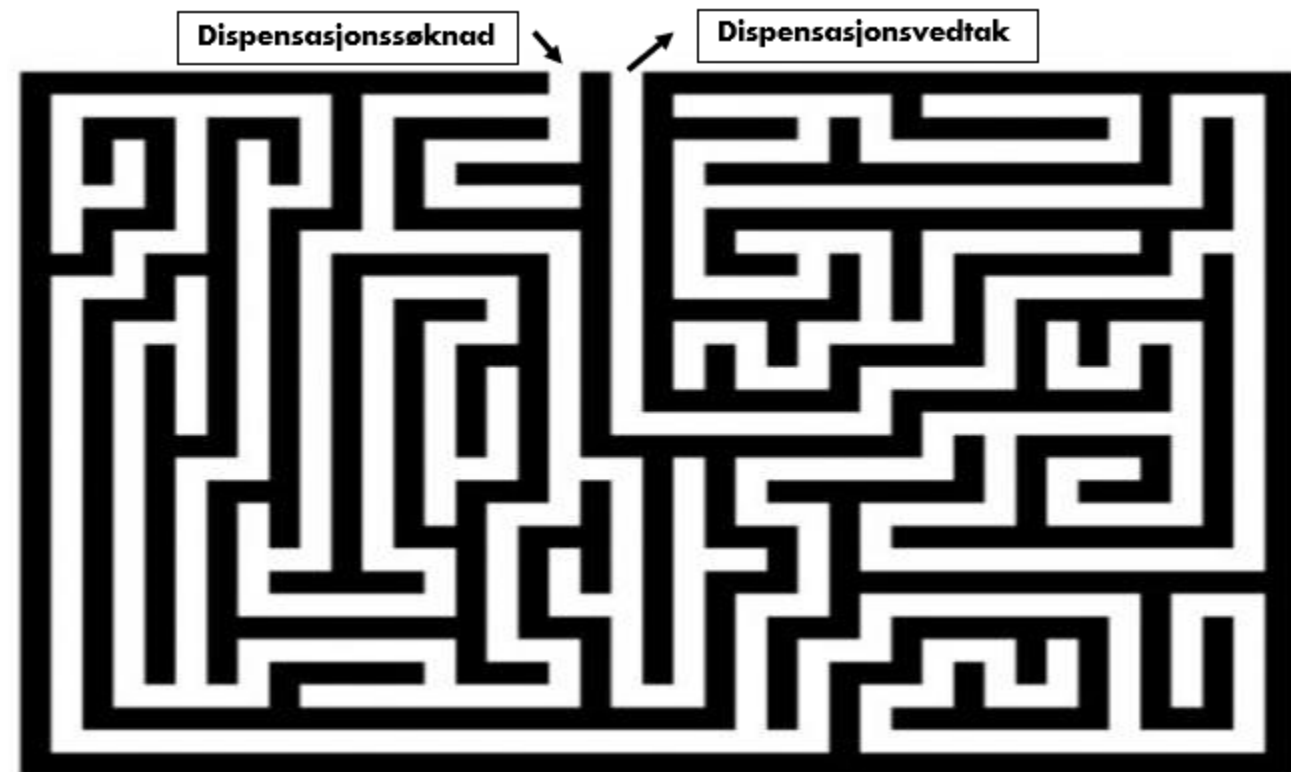
Verdt å merke seg

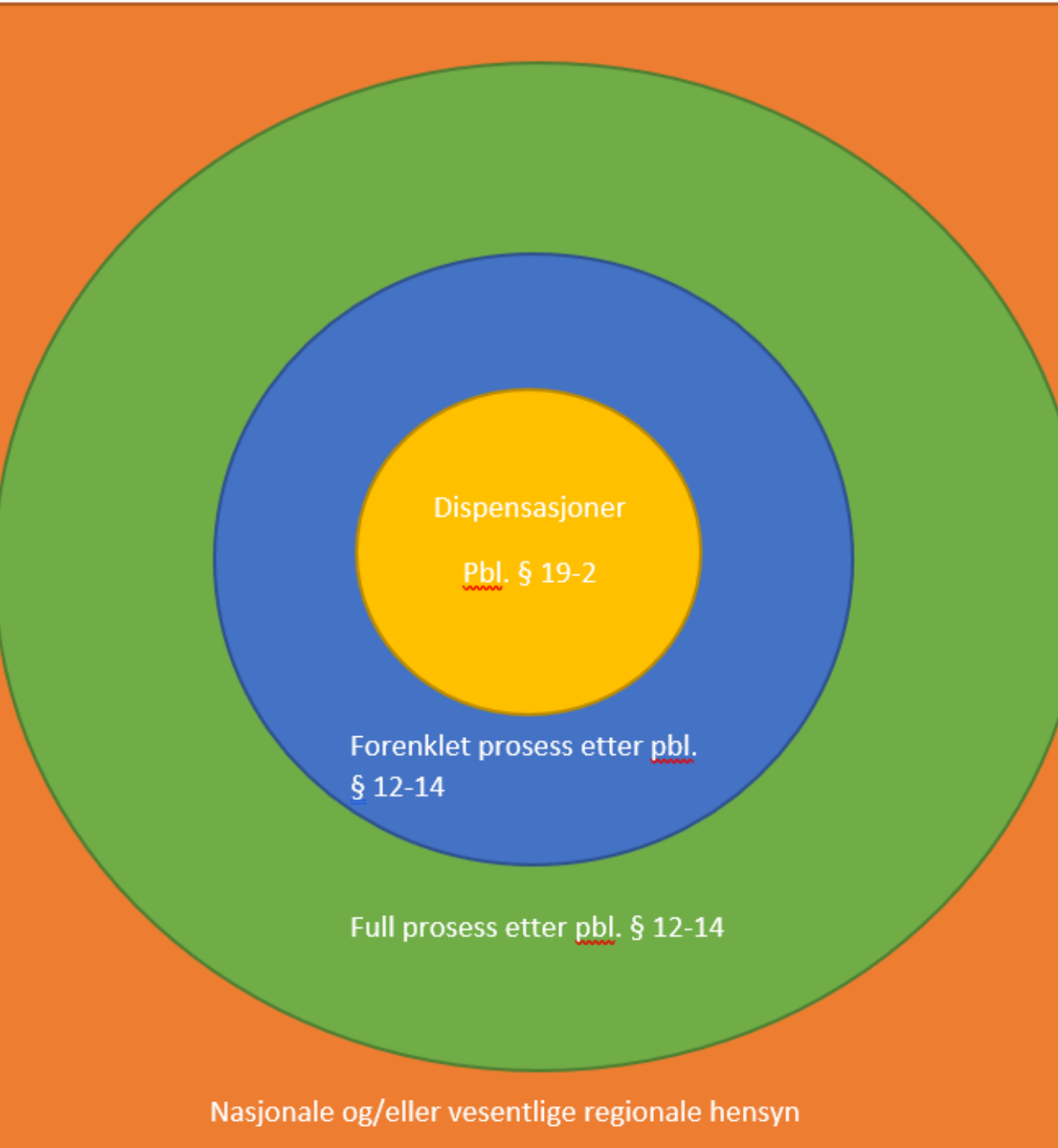
- Fravær av ulemper kan ikke regnes som en fordel ved dispensasjon (men fravær av ulemper gjør at det skal mindre fordeler til før det er klart større fordeler enn ulemper etter en samlet vurdering)
- Personlige forhold vil bare helt unntaksvis kunne tillegges vekt i en dispensasjonsvurdering. Forhold knyttet til søkerens person og dens familiemedlemmer etc. tillegges derfor vanligvis ikke avgjørende vekt.
- Forarbeidene åpner for at visse typer av sosialmedisinske, personlige og menneskelige hensyn kan tillegges vekt i vurderingen forutsatt at slike hensyn er helt spesielle (begrenset presedensvirkning).

Krav til prosessen

- Krav om begrunnet dispensasjonssøknad
- Krav om nabovarsling
- Krav til saksopplysning
- Kan være krav om høring
- Krav til å vurdere om vilkårene for dispensasjon er oppfylt
- Krav til å vurdere om dispensasjon skal gis dersom vilkårene er oppfylt

Handlingsrom

Så hvorfor ikke bare regulere?

- Tar lang tid.
- Er ressurskrevende for kommunen.
- Er kostbart for forslagsstiller.

§ 12-14 Endring og oppheving av reguleringsplan

For utfylling, endring og oppheving av reguleringsplan gjelder samme bestemmelser som for utarbeiding av ny plan.

Kommunestyret kan delegere myndigheten til å treffe vedtak om endringer i reguleringsplan når endringene i liten grad vil påvirke gjennomføringen av planen for øvrig, ikke går utover hoveddrammene i planen, og heller ikke berører hensynet til viktige natur- og friluftsområder.

Før det treffes slikt vedtak, skal saken forelegges berørte myndigheter, og eierne og festerne av eiendommer som direkte berøres av vedtaket, og andre berørte, skal gis anledning til å uttale seg. Jf. for øvrig § 1-9.

Kommunestyret kan delegere myndigheten til å treffe vedtak om å oppheve plan som i det vesentlige er i strid med overordnet plan. Før det treffes slikt vedtak, skal eierne og festerne av eiendommer som direkte berøres av vedtaket, gis anledning til å uttale seg. Jf. for øvrig § 1-9.

Kommunen må gjøre en konkret vurdering

- Det må tas hensyn til hvilke tiltak det gjelder og hvilke interesser som blir berørt? (påvirkes f.eks nasjonale eller viktige regionale hensyn som kan gi grunnlag for innsigelse?)
- Får endringen betydning for andre saker som gjør det nødvendig å se endringen i en større sammenheng?
- Får endringen betydning for viktig infrastruktur eller sammenheng med andre tiltak planen inneholder?
- Får endringen betydning for viktige natur- og friluftsområder?

Betydningen av negative innspill

Fra private.

Enhver protest fra nabo eller andre berørte vil ikke nødvendigvis medføre at endringen ikke kan tas som forenklet prosess. Men mengden og styrken på protestene kan tilsi at saken må sies å i vesentlig grad være omstridt eller konfliktfylt.

Fra berørte myndigheter.

Merknader fra berørte myndigheter som har karakter av innsigelse vil medføre at endringene må behandles videre som ordinær planprosess.

Forenklete prosesskrav

«Før det treffes slikt vedtak, skal saken forelegges berørte myndigheter, og eierne og festerne av eiendommer som direkte berøres av vedtaket, og andre berørte, skal gis anledning til å uttale seg. Jf. for øvrig § 1-9». jf. pbl. § 12-14 tredje ledd.

Dette overstyrer kravene i § 12-8 til § 12-13 (oppstartvarsel, høring og offentlig ettersyn).

De ordinære reglene om kunngjøring av reguleringsplan jf. § 12-14 vil imidlertid gjelde (tolkningsuttalelse fra departementet)

Forenklete innholdskrav

Ved foreleggelse av saken til berørte myndigheter og andre gjelder ikke de ordinære kravene til innhold, f.eks krav om at man har oppdatert planbeskrivelse, oppdatert plankart, oppdaterte planbestemmelser mv.

Men...

Materialet som legges fram må være egnet til å gi et dekkende bilde av de endringer som foretas og forventede virkninger av disse.

Statsforvalteren garantist for rett valg av prosessform i forbindelse med høringen?

- Det er kommunen som må gjøre den konkrete vurderingen av om forholdene ligger til rette for forenklet prosess, og synliggjøre sine vurderinger knyttet til dette.
- Der vi setter oss ut over kommunens valg av prosessform er dette i utgangspunktet der vi mener endringene vil undergrave nasjonale eller viktige nasjonale hensyn innfor våre ansvarsområder, eller der vi mener en forenklet prosess ikke i tilstrekkelig grad vil belyse disse temaene.
- Statsforvalteren har ikke samordningsansvar i disse sakene.

Vår standardformulering der vi ikke protesterer på valg av forenklet prosess

«Det understrekes at dette er gjort etter en vurdering av endringenes virkning opp mot Statsforvalterens ansvarsområder i plansaker, og at andre sektormyndigheter vil kunne ha en annen oppfatning etter en vurdering av deres saksfelt. Det understrekes videre at Statsforvalteren vurdering av prosessform i plansaken ikke er bindende for Statsforvalteren som klageinstans i et tilfelle der valg av prosessform påklages»

Oppsummering

- Dispensasjonsadgangen er begrenset av lovbestemte vilkår (rettsanvendelsesskjønn).
- Forenklet prosess etter § 12-14 kan være et godt alternativ til dispensasjon der det passer.
- Forenklet prosess etter § 12-14 skal i utgangspunktet ikke trenge å skille seg nevneverdig fra dispensasjonsbehandlingen hva gjelder ressursbruk, tidsbruk og kostnader.

Du vil høre mer om forenklet prosess sier du?

Troms og Finnmark fylkeskommune
Romssa ja Finnmarkku fylkkagielda
Tromssan ja Finmarkun fylkinkomuuni

Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

<https://tffk.kommunetv.no/archive/130>

Velkommen til
REGULERINGSPLANKONFERANSEN

24. mai 2022 | Radisson Blu, Tromsø

Takk for oppmerksomheten.

Gaute Sletteland

seniorrådgiver v/planseksjonen
gasle@statsforvalteren.no
77 64 21 58

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

[Facebook](#) statsforvalterentromsogfinnmark
[Twitter](#) Statsforvalt_TF
[Nettside](#) statsforvalteren.no/troms-finnmark